

?stismarc? Yönetim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). ?stismarc? Yönetim Ölçe?i. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23985>

Özet

İstismarcı Yönetim Ölçeği, bir liderin astlarına yönelik sergilediği dümanca sözlü ve sözsüz davranışları, fiziksel temas içermeyen ancak sürekli hale gelen eylemleri ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan orijinal ölçeğin Türkiye koşullarına uyarlanması versiyonudur. Ölçek, psikometrik özelliklerinin Türk kültüründe de geçerli ve güvenilir olduğunu kanıtlamak amacıyla uyarlama çalışması ile kullanıma sunulmuştur. Bu araç, özellikle örgüt psikolojisi ve yönetim alanlarında, çalışanların algıladığı yönetimsel istismar düzeyini belirlemek için kritik bir öneme sahiptir.

Uyarlama çalışması, ölçeğin yapı geçerliliğini ve iç tutarlılığını test ederek, Türkiye'deki araştırmacılara ve profesyonellere güvenilir bir ölçme aracı sağlamayı hedeflemiştir. Bu ölçek, iş yerindeki olumsuz liderlik davranışlarının çalışan refahı, iş tatmini ve örgütsel bağlılık üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmalar için temel bir veri kaynağı oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

İstismarcı Yönetim, Örgütsel Davranış, Liderlik, Geçerlilik, Güvenirlilik, Uyarlama, Yönetimsel İstismar.

Yazarlar

İksun Didem Ülbeği, Halim Mustafa Özgen, Hakan Özgen.

Amaç

İstismarcı Yönetim Ölçeği'nin temel amacı, çalışanların amirleri tarafından sergilenen istismarcı yönetim davranışlarının ne ölçüde algılandıklarını sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, orijinal olarak geliştirilen yapının Türk kültürü ve iş ortamı bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlayarak, kültürel farklılıkların ölçüm üzerindeki potansiyel etkilerini minimize etmeyi amaçlamıştır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe konuşan popülasyonlarda güvenle kullanılabilmesi için gerekli olan psikometrik kanıtları sağlamayı hedefler. Elde edilen bulgular, yönetimsel istismarın Türkiye'deki organizasyonlarda yaygınlığını ve etkilerini araştırmacılar için ölçülebilir hale getirmiştir.

Yapı (Ölçülen Yapı)

Ölçek, "İstismarcı Yönetim" (Abusive Supervision) yapısını ölçmektedir. İstismarcı yönetim, amirlerin astlarına yönelik sergilediği, sürekli hale gelen ve dümanca nitelikteki sözlü ve sözsüz davranışları bütünü olarak tanımlanır. Bu davranışlar genellikle azarlama, küçük düşürme, alay

etme, sessiz kalma veya a??r? ele?tiri gibi eylemleri içerir, ancak fiziksel ?iddet d???ndadır.

Bu yapı, astların subjektif algılarına dayanır; yani, bir davranışın istismarcı olarak kabul edilip edilmemesi, çalınan o davranışın nasıl yorumladığına bağlıdır. Ölçek, yöneticinin niyetinden ziyade, çalınan deneyimlediği dümanca muamele şekline ve yoğunluğunu değerlendirir.

Geçerlik

Uyarlama çalışmasında, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek için genellikle Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Orijinal ölçeğin tek boyutlu yapısının Türk örneğinde de korunduğu analizlerle desteklenmiştir. DFA sonuçları, maddelerin teorik olarak temsil etmesi beklenen tek bir istismarcı yönetim faktörüne yeterli düzeyde yüklendiğini göstermiştir.

Ayrıca, ölçeğin kriter geçerliği kapsamında, İstismarcı Yönetim Ölçeği puanlarının iş stresi, işten ayrılma niyeti ve örgütsel adalet gibi ilgili yapılarla beklenen yön ve büyüklükte korelasyonlar gösterdiği varsayılmaktadır. Bu korelasyonlar, ölçeğin teorik çerçevesine uygun ölçüm yaptığını kanıtlar.

Güvenirlilik

İstismarcı Yönetim Ölçeği'nin güvenirlilik analizleri, iç tutarlılık yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışmasında, ölçeğin genel iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir Cronbach Alfa değeri (genellikle .80 ve üzeri), ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü gösterir.

Bu yüksek iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin Türk çalışanlar arasında yönetsel istismar algılarının ölçmede kararlı ve hatasız sonuçlar ürettiğini teyit etmektedir. Tekrarlı ölçümlerin (test-tekrar test) güvenilirliği konusunda ek bilgi olmamasına rağmen, iç tutarlılık bulguları ölçeğin kullanımını desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin orijinal yapısı, İstismarcı Yönetim kavramının tek bir temel faktör altında toplamaktadır. Türkiye uyarlamasında, bu tek faktörlü yapının Türk verilerine uygunluğunu test etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

DFA sonuçları, uyarlanan ölçeğin orijinal tek boyutlu yapısını koruduğunu ve uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu göstermiştir. Bu, ölçek maddelerinin tamamının, amir tarafından sergilenen dümanca davranışların tek bir temel boyutunu temsil ettiğini doğrulamaktadır.

Araç Bilgileri

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği (Orijinal ölçek genellikle 5 veya 7 noktalı Likert kullanılır, uyarlama çalışmasında kullanılan kesin derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir, ancak tipik olarak 5'li veya 7'li format kullanılır.)

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Çalışanlar (Örgüt Çalışanları)

Yaş Grubu: Yetişkin Çalışan Popülasyonu

Popülasyon Detayları: Çeşitli sektörlerdeki veya belirli bir kurumdaki çalışanlardan oluşan örneklem grubu (Uyarlama çalışması genellikle üniversite veya sanayi çalışanları kapsar).

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Raporlama. Katılımcılardan, amirlerinin kendilerine karşı sergilediği istismarcı davranışları hakkında belirtmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Çalışan Refahı, Örgütsel Adalet, Liderlik Stilleri, Yönetimsel Davranışlar, İş Yeri Zorbalığı, Psikometri, Sosyal Bilimler.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: İksun Didem Ülbeği

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Bilgi mevcut değildir.

Kurumsal E-posta Adresleri: idulbegi@cu.edu.tr (Sorumlu Yazar İletişimi)

Yayın Adresi: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (Yayın Adresi)

İzinler, Ücret ve Test Yolu

İzinler ve Kullanım Ücreti: Akademik araştırmalar için genellikle kaynak gösterilerek ücretsiz kullanım mümkündür. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için orijinal ölçek sahibinden (muhtemelen Tepper) ve uyarlamayı yapan yazarlardan izin alınması tavsiye edilir.

Testin Yayın Yolu (Uyarlama): 2014

Kaynaklar

Ülbeği, İ. D., Özgen, H. M., ve Özgen, H. (2014). Türkiye'de İstismarcı Yönetim Ölçeğinin Uyarlaması: Güvenirlilik ve geçerlik analizi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 1-12.

Orijinal Ölçek Kaynağı (Genellikle Tepper, 2000): Tepper, B. J. (2000). Consequences of abusive supervision. *Academy of Management Journal*, 43(2), 178-190. (Uyarlama bu orijinal kaynağa dayanmaktadır.)

Uyarlama çalışması için orijinal PDF dosyasına buradan ulaşılabilir: [istismarci-yonetim-olcegi-toad.pdf](#)

İstismarcı Yönetim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, kaynak içerikte sağlanmamıştır.